

SZÁSZ MÁRIA-MAGDOLNA

A HELYI FEJLESZTÉS SZÉKELYFÖLDI GYAKORLATÁNAK LEHETŐSÉGEI

***Beruházás és/vagy közösségépítés. A helyi fejlesztés mintázatai
Gyergyóremetén.***

Szerkesztette: Biró A. Zoltán – Laczkó-Albert Elemér – Sárosi-Blága Ágnes

F&F INTERNATIONAL , Gyergyószentmiklós, 2019. 278 oldal

A csíkszeredai KAM – Regionális és Antropológiai Kutatások Központja Gyergyóremete Önkormányzatával közösen ***"Beruházás és/vagy közösségépítés. A helyi fejlesztés mintázatai Gyergyóremetén"*** címmel tanulmánygyűjteményt jelentetett meg.. A helyi fejlesztés gyakorlata, eredményessége, közösségépítő szerepe nagyon fontos az egyes rurális települések életében, ugyanis ezek a tényezők nagyban meghatározzák az egyes települések megmaradását, versenyképességét. A kiadvány hasznos elméleti és gyakorlati információkat nyújt a rurális települések fejlesztésével foglalkozók számára.

A kiadvány bevezető tanulmányát három nagy fejezet követi, az egyes fejezetek lokális elemzési eredményeket, stratégiai tervezési anyagokat és helyi fejlesztési programokat tartalmaznak.

A Biró A. Zoltán által írt bevezető tanulmány a helyi fejlesztés székellyöldi gyakorlatát elemzi (*Helyi fejlesztés – térségi érdek. Szempontok a helyi fejlesztés székellyöldi gyakorlatának újrapozicionálásához*). A sok fejlesztési hátrány felhalmozódása miatt a székellyöldi térségben a helyi fejlesztések máig aktuálisak. A szerző három témakörön belül fogalmaz meg tapasztalatokat és fejlesztési lehetőségeket a térségre jellemző helyi fejlesztési gyakorlatok működése alapján. Az első témakörben olyan térségi tényezőket azonosított, amelyek hatással vannak a térség fejlesztési folyamataira. Ezek a következők lehetnek: a ruralitások felértékelődése, társadalomtörténeti előzmények, a lokális léptékben történő rehabilitációs folyamatok, valamint a helyi elitek szerepvállalása. Továbbá a szerző kitér a lezajlott helyi fejlesztési folyamatok elemzésére, bemutatva az elmúlt harminc év helyi fejlesztési folyamatait

és stratégiakészítési gyakorlatait. Ugyanakkor fontos továbblépési szempontokról és lehetőségekről is olvashatunk ebben a tanulmányban.

Az *Elemzések* fejezet gyergyóremetei kutatások eredményeit mutatja be. 2006-ban komplex háztartásvizsgálat készült, ez a kutatás adott alapot a 2006-ban a község számára készült lokális léptékű integrált fejlesztési stratégia elkészítéséhez. Az elemzéseket bemutató fejezet egy további tanulmányában a 2014-ben végzett közösségi jövőkép kutatás (Foresight) eredményeivel ismerkedhetünk meg. A *Munkapiaci adatfelvétel* a fejezet harmadik tanulmánya, amely a 2015-ben készített, a teljes felnőtt népességet magába foglaló munkaerőpiaci adatbázis ismertetését tartalmazza. Ez az adatbázis a helyi önkormányzat számára hasznos kiindulópontot képez a továbbképzési, foglalkoztatási, közösségépítési programok tervezéséhez, valamint a közösségi léptékű stratégiai tervek elkészítéséhez és kivitelezéséhez. A fejezet utolsó elemzése Bogyor Izabella 2015-ben készült mesteri dolgozatának része, amely a Gyergyóremete községben élő fiatalok munkaerőpiaci opcióinak családi meghatározottságát mutatja be. A tanulmányban összegzett kutatási eredmények helyi fejlesztéspolitikai szempontból is hasznosnak számítanak.

A *Stratégiai tervezés* fejezet Nagy-Menyhárt Szidónia szakmai összeállítását tartalmazza, amelyben a gyergyóremetei önkormányzat stratégiakészítési gyakorlatát ismerteti. Négy fejlesztési időszak (a 2000- es évek eleje, 2004-2008 közötti időszak, 2007-2013-as időszak – EU kontextus – két stratégiai fejlesztési dokumentum, 2014-2020 közötti időszak) öt dokumentumát ismerhetjük meg az elkészített bemutató alapján. Az ismertetésben nyomon követhető a község fejlesztési célkitűzéseinek alakulása (folyamatosság és változás).

A kiadvány *Helyi fejlesztési programok* című utolsó fejezetében két tanulmányt olvashatunk. Sárosi-Blága Ágnes *Helyi fejlesztés – közösségi szempontból* munkájában azokat a fejlesztési- és programlehetőségeket tematizálja, amelyek főként a helyi társadalom működésére, szervezésére irányulnak. Egy rurális település életében egyre nagyobb szükség van a nagy összegű, infrastrukturális projektek mellett az innovatív endogén projektekre is, ugyanis ezek nagymértékben hozzásegítik a településeket a hosszútávú fenntartható fejlődéshez. Mivel a bemutatásra szánt programok kiválasztásánál prioritásként szerepelt az innovatív jelleg, ezért a szerző olyan programokat mutatott be, mint a szoborállítás, védőnői szolgáltatás, 18 évesek bálja, a Falurészek Kupája labdarúgó bajnokság, kertésztanfolyam, mint modell-értékű felnőttképzési program, a Gyergyóremetei Ifjúsági Szervezet, Gyergyói Tánc- és Zenetábor, vagy az Utcanév-tábla projekt. Az elemzések révén részletes, összetett,

több komponensre kiterjedő elemzési modellt kapunk a helyi fejlesztési programok lokális szempontú értékeléséhez.

A fejezet és egyben a kiadvány záró tanulmányát Laczkó-Albert Elemér írta *Helyi fejlesztés: lehetőségek és keretek* címen. A szerző arra hívja fel a figyelmet, hogy a helyi fejlesztési kezdeményezések kivitelezéséhez szükséges anyagi forrásokat megelőzően más fontos tényezők is befolyásolják azt, hogy lényegében milyen helyi fejlesztési programot terveznek és viteleznek ki egy településen. Ezen tényezők egyike lehet például a prioritási lista, hogy milyen helyi adottságokat, értékeket, igényeket, szükségleteket helyeznek előtérbe. A másik fontos tényező lehet a tervezés-kivitelezést támogató-korlátozó jogi-adminisztratív keret. Ugyanakkor fontos tényező lehet a helyi tudás is, a rendelkezésre álló humán erőforrás és a társadalmi részvétel.

A Gyergyóremete helyi fejlesztéséről készített sokszínű kiadvány szemléleti és módszertani szempontból egyaránt hasznos mintát jelent más székelyföldi települések számára is. Ez a kiadvány modellt kínál a helyi fejlesztéssel foglalkozó szakmai és intézményi szereplők számára abban a tekintetben is, hogy egységes értelmezési keretbe foglalva – a szakmai elemzésektől a stratégiai tervezéseken át a helyi fejlesztési programokig – mutatja be a helyi fejlesztés folyamatát. Az alapos társadalomismeret, a szakmai tervezés és az endogénforrásokra alapozó programok menedzselése három olyan fontos összetevő, amely pozitív változást, fejlődést és versenyképességet eredményezhet a térség rurális települések számára.